

TRONDHEIM

En inkluderende og mangfoldig by

Sentrum-venstrepartienes forslag
til budsjett 2016 og økonomiplan 2016-2019

INNLEDNING

Sentrum-venstrepartiene mener Trondheim skal være en inkluderende og mangfoldig by – en by hvor vi ser hverandre og tar vare på hverandre. Derfor skal Trondheim stille opp for de som er på flukt fra krig og terror, og derfor styrker vi inkluderingsarbeidet både i kulturlivet og i idretten.

Trygg økonomisk styring er en forutsetning for å gi alle innbyggere i Trondheim et bedre tilbud. Sentrum-venstrepartiene legger med dette dokumentet fram et budsjett i balanse innenfor bystyrets vedtatte handlingsregler, og som sørger for en redusert avdragstid på lån i perioden.

Bærekraftig næringsutvikling er avgjørende for all velferd. Sentrum-venstrepartiene har som ambisjon at det i Trondheimsregionen skal være lettere enn noe annet sted i Norge å utvikle en eksisterende bedrift, eller starte en helt ny. I Trondheimsregionen oppstår et næringsliv for fremtiden i møtet mellom hjernekraft og handlekraft. I Trondheim skal vi dyrke den gode ide. Vi skal legge til rette for både nyetableringer og næringsutvikling i eksisterende bedrifter. Sentrum-venstrepartiene vil arbeide for å gjennomføre en effektiv campus-løsning for NTNU.

For å være en attraktiv næringslivskommune må vi være en kommune som er attraktiv å leve i. Det betyr at vi må legge til rette for boligbygging, et rikt kulturtilbud og varierte arbeidsplasser.

Elevene i Trondheimsskolen skal få enda større muligheter til å utvikle sine ferdigheter. Derfor er det viktig at det neste år blir flere dyktige lærere som kan formidle kunnskap til elevene. En god skole lykkes med å løfte både de elevene som er flinkest og de elevene som møter størst utfordringer. I dette budsjettet prioriterer vi et tydelig løft for realfagene; det blir en ekstra matematikktime på småtrinnet, en praktisk rettet naturfagstime på mellomtrinnet og vi vil søke om å få tilby valgfag i matematikk på ungdomstrinnet. Universitetsskoleprosjektet styrkes med midler til realfag.

God omsorg for den enkelte er helt grunnleggende. Grunnbemanningen i eldreomsorgen økes både i de hjemmebaserte tjenestene og på helse- og velferdssentrene. Vi foreslår å øke antall HDO/sykehjemsplasser, og vi vil gi hjemmeboende eldre en større mulighet til sosialt samvær gjennom livsgledeturer. I planperioden vil nye teknologiske løsninger bidra til et ekstra kvalitetsløft i omsorgen.

Vår tids største samfunnsutfordring er den menneskeskapt trusselen mot livsgrunnet vårt. Kamp om naturressurser og klimaendringer tvinger mennesker på flukt over hele verden, i tillegg til at det fører til økt uforutsigbarhet for matproduksjon. Sentrum-venstrepartiene tar sitt internasjonale ansvar på alvor og vil frem mot 2030 kutte opp mot 90 % av klimautslippene fra 1991-nivå. Trondheim har, med sin nærhet til tunge nasjonale kunnskapsinstitusjoner og aktive næringsutviklere, alle forutsetninger for å utvikle og iverksette de beste tiltakene, og bli en internasjonalt ledende leverandør av gode klima- og miljøløsninger. Dette ber rådmannen innarbeide i vår nye klimahandlingsplan. Gjennom dette budsjettforslaget ber Sentrum-venstrepartiene rådmannen om å utarbeide helhetlige strategier for klima- og miljøvennlige bygg, samt en matpolitisk strategi. I tillegg videreføres de ambisiøse transportmålsettingene fra miljøpakken.

FLYKTNINGER

Flyktingestrømmen inn til Europa påvirker også Trondheim, og bystyret har derfor vedtatt å øke antall flyktninger som kommunen skal bosette. Antallet som kommer utfordrer de kommunale tjenestene, men den ekstraordinære situasjonen har også gitt positive effekter, da særlig i form av frivillig innsats. Sentrum-venstrepartiene setter stor pris på den gode jobben som gjøres av kommunens ansatte når det kommer til mottak av flyktninger, dette er særlig krevende arbeid fordi situasjon stadig er i endring. Samarbeidet med det private boligmarkedet har vært helt avgjørende for å lykkes med denne økte bosettingen, og sentrum-venstrepartiene understreker betydningen av at dette arbeidet fortsetter. En vellykket integrering handler om mer enn bolig, faktorer som arbeid, skole og en aktiv fritid er også av stor betydning. Sentrum-venstrepartiene øker derfor bevilgningen til Fargespill og idrettsrådets integreringsarbeid for nyankomne barn og unge. Fargespill blir slik et tilbud på alle mottaksskoler i kommunen, og tilbudet blir gitt til barn og unge gjennom hele året, i tillegg til forestillingene i forbindelse med kammermusikkfestivalen. Sentrum-venstrepartiene har som ambisjon at flyktninger skal komme raskere ut i jobb, og vi ønsker derfor å kunne tilby praksisjobb tidlig etter ankomst til Trondheim. Dette må tilbys i samarbeid med lokalt næringsliv, samt universitets- og forskningsmiljøet. Bystyret ber rådmannen gå i dialog med aktørene for å finne gode løsninger for slik praksis, og deretter komme tilbake med en sak som beskriver hvordan dette kan gjennomføres i Trondheim. Sentrum-venstrepartiene ser behovet for å ha beredskapsplaner klare dersom kommunen skulle få forespørsel om å øke antall flyktninger ytterligere.

Enhet for voksenopplæring har både i 2014 og 2015 økt sitt elevtall, og har fremdeles utfordringer knyttet til organiseringen av undervisning all den tid skolen fremdeles ikke er samlokalisert. Sentrum-venstrepartiene ser frem til en slik samlokalisering, og ber samtidig rådmannen sette inn nødvendige tiltak dersom elevtallet i 2016 øker mer enn forventet, jfr. bystyrets vedtak i 2015. Bystyret ber rådmannen legge frem en orienteringssak til formannskapet der EVOs budsjettmodell gjennomgås. Flyktingestrømmen vil føre til at EVO får flere elever i årene fremover, det er viktig å sikre at enheten får sin andel av etter- og videreutdanningsmidlene til lærerne i Trondheimsskolen.

Sentrum-venstrepartiene forutsetter at staten dekker kostnadene kommunen har med flyktning- og integreringsarbeid, og forventer at rådmannen forholder seg til de rammene som er gitt fra staten.

OPPVEKST

Sentrum-venstrepartiene vil legge til rette for at alle barn har trygge og gode oppvekstmiljø. Vi har store ambisjoner for kvaliteten i barnehage, skole og barne- og familietjenesten, og vi vil styrke det gode samspillet med ideelle og frivillige organisasjoner. Vi har satt som mål at vi i løpet av denne fireårsperioden skal gi barnehageplass til alle ettåringer, uavhengig av når på året de er født. Vi øker lærertettheten på de laveste trinnene, vi setter i gang et pilotprosjekt med gratis SFO og vi opprettholder den historiske satsingen på vedlikehold, oppussing og bygging av nye skolebygg.

Undervisningen i Trondheimsskolen skal bli enda mer praktisk, relevant og variert de kommende årene. Fra og med skolestart i 2016 har Stortinget utvidet naturfagsundervisningen med en time. Sentrum-venstrepartiene vil bruke denne ekstratimen helt og fullt til praktisk undervisning, med relevante eksempler fra elevenes nærmiljø og hverdag. Vi gjør det samme med matematikkundervisningen, og vi søker i tillegg om å få utvide antall valgfag på ungdomsskolen med programmering og fordypning i matematikk. Vi opprettholder den høye andelen lærere som får tilbud om etter- og videreutdanning.

Sentrum-venstrepartiene styrker det forebyggende arbeidet innen både fysisk og psykisk helse. I tillegg til en betydelig bemanningsøkning i skolehelsetjenesten fra 2016, og skal vedta en norm for åpningstid på skolehelsetjenesten i tillegg til en opptrappingsplan på bemanning.

Ekstra time i matematikk i fjerde klasse **2,5 millioner**

Sentrum-venstrepartiene styrker satsingen på realfag i skolen ved å sette av midler til en ekstra time i matematikk i fjerde klasse fra høsten 2016.

Universitetsskolesamarbeidet **500 000,-**

For å styrke universitetsskolesamarbeidet med NTNU setter sentrum-venstrepartiene av 500 000 i 2016, økende til 1,2 millioner i 2017. I det videre samarbeidet med NTNU på barnetrinnet skal vi ha spesielt fokus på matematikk og grunnleggende ferdigheter i regning i alle fag.

Bikuber i barnehager/skoler **100 000,-**

Forsøket med bikuber i barnehager/skoler har vært en suksess, og sentrum-venstrepartiene ønsker å fortsette dette arbeidet. Dette gjøres gjennom å øke tilskuddet til Grønn Barneby med 100 000,- kroner.

Skolebibliotek **1 million**

Å stimulere til økt leselyst er viktig, å ha godt utstyrte bibliotek på alle skoler er av stor betydning for å oppnå dette. Sentrum-venstrepartiene setter av 1 million til kjøp av nye bøker til alle skolebibliotek fordelt likt mellom skolene i Trondheim.

Økt lærertetthet **11.000.000,-**

De siste årene har sentrum-venstrepartiene sørget for å øke lærertettheten på 1.-3. trinn. Det er viktig for at hver enkelt elev skal få tett oppfølging tidlig i skoleløpet. Gjennom statsbudsjettforliket har Venstre og KrF sørget for at det settes av 320 millioner kroner til økt lærertetthet på 1.-4. trinn. Sentrum-venstrepartiene forutsetter at Trondheim kommune får sin andel av midlene, og ber om at fjerde trinn prioriteres først når nye lærerstillinger tildeles skolene.

Forsøk med gratis kjernetid SFO **600 000,-**

Sentrum-venstrepartiene ønsker å starte forsøk med gratis kjernetid på SFO, og vil starte på Saupstad skole som er den skolen med lavest deltakelse på SFO. Sentrum-venstrepartiene ser dette som et tilleggselement i områdeløft Saupstad-Kolstad, samt et viktig bidrag for sosial utjevning og økt integrering. Sentrum-venstrepartiene ønsker et forsøk med 2 timer hver dag hvor det legges vekt på at alle får et tilbud om bl.a. kulturskole og fysisk aktivitet. I statsbudsjettvedtaket er det satt av midler til slike forsøk og Trondheim er eksplisitt nevnt. Sentrum-venstrepartiene forventer derfor at rådmannen snarest sjekker kriterier for

tildeling og søker på disse midlene. Dersom det er rom for flere skoler må det legges fram en sak for formannskapet om prioritering av skoler. Dersom det ikke er mulig å få sentral finansiering, må rådmannen fremme sak for bystyret som tar for seg alternativ inndekning av forsøket. Det settes av 600 000 kroner til oppstart i 2016, økende til 1,3 millioner i 2017.

Skolehelsetjenesten

5,8 millioner

Sentrum-venstrepartiene styrker skolehelsetjenesten med 5,8 millioner. Sentrum-venstrepartiene forutsetter at Trondheim får minimum 3,5 millioner av de øremerkede midlene på statsbudsjettet til dette arbeidet. Eventuell støtte ut over dette går med til å styrke feltet ytterligere.

Barnevern

1 million

I rådmannens budsjettforslag slås det fast at målet er å redusere antall barn og unge som plasseres i beredskapshjem, fosterhjem og institusjon, derfor økes innsatsen rettet mot hjelpetiltak i hjemmet. Sentrum-venstrepartiene støtter dette når det er riktig ut fra hensynet til barnet.

Sentrum-venstrepartiene er fornøyd med den positive utviklingen innenfor arbeidet med å holde tidsfrister og god internkontroll i barnevernet. Sentrum-venstrepartiene mener at tilstrekkelig bemanning i barnevernsadministrasjonen i alle bydelene må være i fokus, slik at alle saker behandles så effektivt som mulig. Dette er særlig viktig på grunn av høyt antall saker per saksbehandler, høy turnover og høyt sykefravær. Sentrum-venstrepartiene ber rådmannen vektlegge dette, og å orientere formannskapet om bemanningssituasjon, saksbehandlingstid og saksmengde i de ulike bydelene. I avtalen om statsbudsjett er det lagt inn en styrking av det kommunale barnevernet. Sentrum-venstrepartiene forventer at dette vil føre til en styrking på minimum en million for Trondheim kommune, dette brukes uavkortet til økt saksbehandlingsskapasitet.

Sentrum-venstrepartiene ønsker fortsatt kvartalsvis aktivitetsrapport til formannskapet hvor også barnevernstiltak for enslige mindreårige flyktninger synliggjøres.

Bystyret viser til sitt verbalvedtak i budsjett 2015 om mentorordning for nyansatte i barnevernet. Målet med en slik ordning var å få lavere turnover, få ned sykefraværet og å sørge for at verdifull kompetanse blant ansatte med lang erfaring blir videreformidlet. Bystyret er kjent med at disse oppgavene er løst ved opprettelse av stillinger som teamkoordinatorer i hver bydel med veiledningsansvar for nyansatte. Bystyret ber om å få en sak til formannskapet innen oktober 2016 med evaluering av ordningen opp mot de målene som var satt.

Investeringer oppvekst

Tabell 6-7 Investeringer i barnehager i perioden 2016-19								
				2015	2016	2017	2018	2019
Vedtatt budsjett 2015-18				128	58	68	88	
Forslag til budsjett 2016-2019					59	53	65	54
Prosjekt/investering	Kostnads overslag	Tidligere bevilget	Rest til bevilgning	Forslag til investering				
				2016	2017	2018	2019	
Øya (2016)	75,4	62	13,4	13,4				
Stubbanvegen (2016)	63	38,4	24,6	24,6				
Risvollan (2018)	60	0	60		30	30		
Kolstad/Saupstad barnehageløft (2020)	72	0	72		2	17	15	
Ny barnehage i Østbyen (2021)	63	0	63					3
Ranheimssletta (2020)	63	0	63					15
Mindre investeringer barnehage				13	13	10	13	
Tomtekjøp				8	8	8	8	8
SUM	396,4	100,4	296	59	53	65	54	

Investeringsrammene til barnehager reduseres i perioden med 100 millioner ved at ny barnehage på Kolstad/Saupstad skyves et år ut i tid og ny barnehage i østbyen skyves to år ut i tid.

Tabell 7-6 Investeringer i skoler i perioden 2016-19							
			2015	2016	2017	2018	2019
Vedtatt budsjett 2015-18			357	215	290	314	
Forslag til budsjett 2016-2019				265,5	417,5	391	501
Prosjekt/ investering	Kostnads- overslag	Tidligere bevilget	Rest til bevilgning		Forslag til investering		
					2016	2017	2018
Lade	400	9	391	80	235	76	
Sjetne	190	5	185	15	75	90	5
Okstad	60	0	60	2,5	52,5	5	
Berg	75	0	75	75			
Huseby	260	0	260	2,5	7,5	30	116
Ny skole østbyen m/hall	400	0	400	5	15	140	240
Kolstad/saupstad	290	0	290	2,5	7,5	25	106
Nidarvoll/Sunnland m/hall	650	0	650				5
Granås m/hall	420	0	420				4
Gamle Ranheim	2	0	2	2			
Paviljonger Sjetne	12	0	12	12			
Paviljonger Lade	24	0	24	24			
Rosten, ombygging	20	0	20	20			
Vegger skole			0	5	5	5	5
Mindre investeringer			0	20	20	20	20
Sum økonomiplan	2803	14	2789	265,5	417,5	391	501

Sentrum-venstrepartiene foreslår å framskynde byggingen av ny skole i østbyen m/hall og på Saupstad/Kolstad. Det legges inn fullfinansiering av ny skole i østbyen m/hall i perioden, men kostnadsrammen tas noe ned sammenlignet med rådmannens forslag. Ny skole ved Nidarvoll/Sunnland og Granås skyves ett år ut i tid. Totalt økes investeringsrammen for skole med 254 millioner kroner i perioden.

VERBALE FØRINGER

Kalvskinnet skole

Sentrum-venstrepartiene holder muligheten åpen for at Kalvskinnet skole kan gjenåpnes høsten 2017 dersom elevtallsgrunnet tilsier dette. Det settes av 500 000 i 2017 til dette formålet.

Matematikk som valgfag i ungdomsskolen

Sentrum-venstrepartiene vil forsterke opplæringen i regning på barne- og ungdomstrinnet. Vi ber derfor rådmannen legge fram sak for bystyret om å tilby matematikkforydning som valgfag på ungdomsskoler. Tilbudet om valgfag skal utføres i samarbeid med Matematikksenteret på NTNU.

Bemanning barnehager

Trondheim var den første storbyen i Norge med full barnehagedekning, og i løpet av 2016 vil også pedagognormen i barnehagene nås. Det neste løftet vil være å øke den generelle bemanningen. Sentrum-venstrepartiene ber rådmannen utarbeide en opptrappingsplan for å nå målet om en ansatt per tre barn på småbarnsavdeling, og seks barn på storbarnsavdeling, samt innarbeide dette i fremtidige budsjett og økonomiplaner.

Opptak barnehager

Sentrum-venstrepartiene har som mål å tilby alle som ønsker det barnehageplass, uavhengig av når på året barnet er født. Gjennom statsbudsjettet for 2016 er det fremmet forslag om endring i barnehageloven, slik at rett på barnehageplass gis barn som fyller ett år innen utgangen av oktober det året det søkes om barnehageplass. I Trondheim er dette i praksis allerede gjennomført, men det er en klar ambisjon om at alle barn født i perioden september – desember 2015 skal få tilbud om barnehageplass fra fylte ett år.

Sentrum-venstrepartiene ber rådmannen komme med en sak i løpet av første halvår 2016 som sikrer at det nye lovkravet møtes, beskriver situasjonen for øvrige barn født høsten 2015, og viser en opptrappingsplan i løpet av kommende fireårsperiode for at alle barn skal ha mulighet til barnehageplass fra fylte ett år.

Spesialpedagogikk barnehage

Sentrum-venstrepartiene støtter intensjonen om at flest mulig barn skal ha hjelp innenfor det ordinære tilbudet, men vil understreke at vedtak om spesialpedagogisk hjelp skal følges opp. Sentrum-venstrepartiene ber rådmannen sørge for å holde formannskapet oppdatert om utviklingen i vedtak og hvordan disse følges opp.

Moderasjon på tvers av barnehage og SFO

Trondheim kommune har som eneste ASSS-kommune hatt søskenmoderasjon på tvers av SFO og barnehage. Sentrum-venstrepartiene mener det er ulogisk at samme moderasjon som gjelder på barnehager ikke også skal gjelde mellom barnehage og SFO, men har ikke funnet rom til å prioritere dette innenfor dagens budsjetttramme. Sentrum-venstrepartiene erkjenner at regjeringen velger å prioritere reduserte priser på barnehager og SFO for lavinntektsfamilier, og forholder oss til dette også i Trondheim.

Sentrum-venstrepartiene ber rådmannen komme tilbake til formannskapet med en orienteringssak som viser om endring i moderasjon på tvers av barnehage og SFO fører til redusert bruk av SFO.

Valgfag programmering

Sentrum-venstrepartiene viser til regjeringens forslag til statsbudsjett, hvor det skal settes i gang et pilotprosjekt med programmering som valgfag i ungdomsskolen. Trondheimsskolen har allerede tilgang til nødvendig kompetanse, blant annet gjennom Kodeklubben Trondheim. Rådmannen bes søke departementet om å delta i dette pilotprosjektet fra og med skolestart 2016.

Hverdagsnaturfag på mellomtrinnet

Sentrum-venstrepartiene vil styrke den praktisk rettede undervisningen i Trondheimsskolen. Den ekstra uketimen i naturfag som innføres på mellomtrinnet fra og med skoleåret 2016-2017 skal derfor i sin helhet bidra til å øke andelen praktisk rettet undervisning i faget, og sørge for at undervisningen knyttes tett opp mot elevenes hverdag.

Arbeid mot overgrep mot barn

Å avdekke overgrep mot barn tidlig er viktig, Sentrum-venstrepartiene imøtekommer handlingsplanen mot vold i nære relasjoner med fokus på barn. Barn som blir utsatt for seksuelle overgrep bruker i snitt 17 år fra overgrep til de klarer å fortelle om det, og målet må være at overgrep blir avdekket langt tidligere. SMISO har et undervisningsopplegg for 2., 5. og 8. klasse som i for liten grad benyttes av skolene i Trondheim. Sentrum-venstrepartiene forventer at rådmannen påser at skolene takker ja til tilbud som kan bidra til å hjelpe barn og unge som er utsatt for overgrep. Et slikt undervisningsopplegg kan bidra til å sette ord på mange problemer hos barn og unge, også for de som ikke har vært utsatt for overgrep.

Videreutvikling av skolehelsetjenesten

Generelt og allment folkehelsearbeid er viktig. Det kan avdekke utfordringer på et tidlig stadium, slik at problemer kan unngås. For barn og unge er helsestasjon og skolehelsetjenesten de som primært skal drive slikt arbeid. Sentrum-venstrepartiene er opptatt av den totale kompetansesammensettingen i disse tjenestene, og tilgjengeligheten deres for barn og unge i skolealder. Bystyret ser behovet for en helhetlig gjennomgang av tjenestene, i tillegg til opptrappingsplan for helsesøstre som alt er bestilt. Sentrum-venstrepartiene ønsker en norm for åpningstid/tilgjengelighet for skolehelsetjenesten, og vektlegger at tjenesten skal bemannes av ulike yrkesgrupper med kompetanse innenfor forebyggende arbeid blant barn og unge. Ungdomsskoler og videregående skoler skal prioriteres først.

Fravær i skolene

Sentrum-venstrepartiene støtter det systematiske arbeidet som gjøres med elevfravær i skolen, og ber rådmannen tydeliggjøre hvem som er ansvarlig for oppfølging av fraværet i skolen. Dette skal legges inn i enhetsavtalene med rektorene på alle skoler i Trondheim.

HELSE OG VELFERD

Sentrum-venstrepartienes satsing på helse og velferd er først og fremst en satsing på verdighet og likeverd. Respekt for hvert enkelt menneske, kvalitet, trygghet, tilgjengelighet og omsorg er helt sentrale verdier, og skal prege alle tjenester i sektoren. Grunnbemanningen i eldreomsorgen, både i de hjemmebaserte tjenestene og på helse- og velferdssentrene, skal økes. Vi foreslår å øke antall HDO/sykehjemsplasser, og vi vil gi hjemmeboende eldre en større mulighet til sosialt samvær gjennom livsgledeturer. I planperioden vil nye teknologiske løsninger bidra til et ekstra kvalitetsløft i omsorgen. Sentrum-venstrepartiene ønsker å sikre full sykehjemsdekning ved at utbyggingen i plasser følger befolkningsutviklingen. Derfor legger vi inn bevilgninger som sikrer dette, samtidig som grunnbemanningen styrkes og hjemmetjenester og rehabilitering får et kraftig løft.

Vi ønsker å gi bedre tilpassede tilbud til personer med nedsatt funksjonsevne, og har forventninger til hvordan en ny budsjettmodell på BOA vil gi bedre forutsigbarhet for brukere og pårørende. Målsettingen om å minimere boligkøene innenfor BOA står ved lag, og kommunen skal ha åpenhet rundt køene.

Sentrum-venstrepartiene vil styrke samarbeidet med frivilligheten. Vi styrker Kompasset og rusomsorgen, fortsetter arbeidet med Livsglede og utvider med Livsgledeturer for hjemmeboende eldre, og vi viderefører frivilligmillionen.

Økt grunnbemanning på helse- og velferdssentrene**10 millioner**

Sentrum-venstrepartiene vil i løpet av bystyreperioden øke grunnbemanningen på helse- og velferdssentrene med 100 årsverk ut over den demografiske utviklingen. Rådmannens budsjettframlegg er et godt utgangspunkt, men for å lykkes legger vi inn 20 millioner ekstra med halvårsvirkning på 10 millioner i 2016.

Livsgledeturer**1,3 millioner**

Sentrum-venstrepartiene ønsker at eldre hjemmeboende med omsorgsbehov skal ha muligheten til sosial omgang med andre. Vi setter derfor av 1,3 millioner til prosjektet "Livsgledeturer".

Kompasset**300 000,-**

Tilbudet gjennom Kompasset til voksne barn av rusmisbrukere har i to år hatt støtte fra Trondheim kommune, etter opprinnelig å ha vært prosjektfinansiert gjennom TV-aksjonsmidler. Barn av rusmisbrukere faller mellom stoler i hjelpeapparatet når de blir unge voksne, og dette tilbudet er derfor et viktig forebyggende lavterskeltilbud. Etterspørselen er økende og det har skapt lange ventelister. Sentrum-venstrepartiene øker derfor tilskuddet i 2016.

Oppfølging av Ungdomsgaranti**2,5 millioner**

Sentrum-venstrepartiene ser med bekymring på utviklingen over de siste årene på antallet unge sosialhjelpsmottakere, men selv om det har vært en svak positiv utvikling i høst, så ønsker partiene å følge opp den vedtatte Ungdomsgarantien med å sette av 2,5 millioner direkte på tiltak knyttet til denne. Partiene vil at alle unge i Trondheim skal ha tilbud om aktivitet enten i form av skole eller arbeid, og ber rådmannen følge opp bystyrevedtak sak nr 75/15 og komme tilbake med sak til formannskapet i januar 2016 til fordeling av midlene.

Frivillighet**100 000,-**

Sentrum-venstrepartiene fastholder at summen som settes av til frivillighet skal være 1 million kroner, og legger inn 0,1 million i 2016 for å reversere rådmannens kutt

Folkehelse**1 million**

Rådmannen setter av 1 million kroner hvert år i planperioden, midlene er ikke fordelt på området. Sentrum-venstrepartiene vil at midlene skal brukes på folkehelseiltak knyttet til ungdoms psykiske helse og eldres fysiske helse, det siste skal sees i samarbeid med frivilligsentralene i bydelen, og ber rådmannen komme tilbake med en sak på hvordan midlene skal disponeres innenfor dette området.

Tilleggsytelser sosialhjelp**1 million**

Sentrum-venstrepartiene reverserer kuttet på 1 million i tilleggsytelser. Sentrum-venstrepartiene ber rådmannen sørge for at tildeling av tilleggsytelser praktiseres likt i hele byen, og ber om en orienteringssak om hvordan disse brukes.

Styrket heldøgns omsorg/flere sykehjemsplasser**900.000,-**

Sentrum-venstrepartiene legger inn 0,9 millioner i 2016, slik at sykehjemsdekningen opprettholdes, økende til 25 millioner i 2017. Dette tilsvarer omtrent besparelsen rådmannen har lagt inn ved å legge ned Buran og Olavsgården.

Rådgivningskontoret for døve/døvblinde**500.000,-**

Rådgivningstjenesten for døve og døvblinde suppleres med en medarbeider med synsfaglig kompetanse slik at den omfatter alle med sansetap. Sentrum-venstrepartiene mener at enheten også bør ha rollen som koordinerende enhet for personer med sansetap. Det vil gi en tjeneste med styrket kompetanse, og muligheter til å yte enda bedre tjenester til brukerne.

VERBALE FØRINGER

Bo – og aktivitetstilbudet

Sentrum-venstrepartiene opprettholder ambisjonen om å avvikle boligkøen innenfor BOA, og er positive til private bokollektiv som ved Ladebyhagen. Sentrum-venstrepartiene viser til at 31 personer venter på bolig i bofellesskap pr september 2015, hvorav 12 har vedtak fra før 1.2.2013. Rådmannens budsjettforslag vil ikke bedre denne situasjonen før 2019. Bystyret har vedtatt at ventetiden skal reduseres til seks måneder fra 2017. En gruppe foreldre har tatt initiativ til å etablere et privat bofellesskap for psykisk utviklingshemmede i prosjektet Fjordhagen på Grilstad Marina. Sentrum-venstrepartiene er positive til slike løsninger og ber rådmannen vurdere å erverve en leilighet i prosjektet til personalbase for Trondheim kommune. Investeringen finansieres over investeringsbudsjettet for boliger. Rådmannen bes innarbeide driftsmidler til denne personalbasen fra og med budsjettåret 2018. Enhetene har hatt utfordrende år med en del merforbruk og endringer i tjenestetilbudet, sentrum-venstrepartiene er utålmodige med hensyn på innføring av ny budsjettmodell og ber om jevnlig orientering i helse- og velferdskomiteen med erfaringene med skyggebudsjettering før innføring av modellen. Partiene ber rådmannen fortsette arbeidet med å se på bedre sammensetning av bofellesskapene, ha tett oppfølging av enhetene med hensyn på økonomi og sykefravær, samt kvaliteten på tilbudet. God dialog og medvirkning med både brukere og pårørende er viktig, men ekstra viktig når det gjennomføres endringer i tjenestene. Bystyret ber rådmannen sikre både brukerråd og enkeltpersoner god og tilstrekkelig informasjon og medvirkningsmulighet. Sentrum-

venstrepartiene ønsker å følge den økonomiske utviklingen tett, og ber rådmannen legge frem sak i forbindelse med årsoppgjøret 2015 på den økonomiske utviklingen innen hele BOA-området.

Flere utleieboliger

Det er grunn til å tro at presset på utleieboliger vil øke, bl.a. siden langt flere flyktninger skal bosettes. Trondheim har så langt lyktes bra med et samarbeid med private utleiere, men kommunen må også øke antallet utleieboliger framover for å møte en forventet vekst. I budsjettvedtaket for 2015 la sentrum-venstrepartiene inn en bestilling på økt tilgang på utleieboliger, inkludert hvordan boligstiftelsen kan brukes aktivt til dette. Dette er bare i begrenset grad fulgt opp. Boligstiftelsen har i dag en betydelig egenkapital som kan brukes som grunnlag for å øke investeringene i nye utleieboliger. Sentrum-venstrepartiene ber rådmannen i løpet av første kvartal 2016 legge fram en sak som viser potensialet for økt boligforsyning i regi boligstiftelsen, og en strategi for rask utnyttelse av denne. Fokuset bør være på ordinære utleieboliger, ikke kategoriboliger. Rådmannen må sørge for at styret i boligstiftelsen har en slik sammensetting at dette arbeidet får full oppmerksomhet.

Småhus til rusmiddelavhengige

Sentrum-venstrepartiene er opptatt av å sikre gode boforhold i og rundt småhusene, og ber rådmannen komme tilbake til bystyret med en plan for utbygging, plassering og oppfølging av småhusene. Sentrum-venstrepartiene setter som førsteprioritet å finne ledige tomter til de seks nye småhusene som ligger inne i budsjettforslaget, og ber rådmannen vurdere om flytting av småhusene på Jakobsli kan vente. Rådmannen bes ha god dialog med berørte naboer.

Flere sykehjemsplasser

Rådmannen foreslår en rekke endringer i budsjettforslaget, både når det gjelder hvilke bygninger det skal driftes i og organiseringen av korttidsplasser. Dette er for store beslutninger å ta i et budsjett med begrenset omtale. Rådmannen bes framlegge en sak til politisk behandling i løpet av første kvartal 2016 for å vedta en helhetlig oppussing- og utbyggingsstrategi for institusjonsplasser i eldreomsorgen, og omdisponering av bygg til andre formål eller salg. Saken skal omhandle både økonomiske og praktiske sider, og beskrive hvordan midlene kan anvendes på en best mulig måte for å sikre utviklingen av heldøgns omsorg/sykehjemsplasser. Sentrum-venstrepartiene ber rådmannen synliggjøre ulike alternativer, hvorav minst ett der rammen er å følge demografisk utvikling og dermed behovet for langtidsplasser, samt økt behov for korttidsplasser knyttet til flere eldre i gruppen 67-80 år og konsekvensene av helsereformen hvor flere har behov for rehabilitering. Rådmannen bes også synliggjøre hvordan Risvolla Helse- og velferdssenter kan stå klar i 2019.

Utprøving av MO-sentre

Sentrum-venstrepartiene ønsker å følge opp den nasjonale satsingen på utvikling av forpliktende samarbeidsmodeller innen rusomsorgen, spesielt utvikling av mottaks- og oppfølgingscenter (MO senter). Formålet er å sikre rask tilgang til hjelp, samt å samle mottak, behandling og langsiktig individuell oppfølging i et kompetent tverrfaglig miljø.

Sentrum-venstrepartiene ber rådmannen komme tilbake med en sak om hvilke tiltak som kan og bør samles på MO-sentre, slik at disse kan samordne hele behandlingsforløpet med mottak, utredning, poliklinisk behandling, videre henvisning, bolig, sosiale tiltak og tett personlig oppfølging av en koordinator.

Planleggingen må gjøres i tett dialog med fagpersoner og aktuelle organisasjoner. Erfaringer fra Enhet for rus og psykisk helse (EPHOR) der man hadde et forsøk med "Mini-MO" på Heimdal må tas med i arbeidet.

Ettervern rusomsorg

Samtidig med etablering av Jarleveien avvikles bl.a. samarbeidsavtalen med Frelsesarmeen Furulund bo- og treningscenter, hvor kommunen har kjøpt plasser i en årrekke. Furulund driver med ettervern for rus gjennom bo- og arbeidstrening i etterkant av rusbehandling i andrelinjetjeneste, eller ved oppstart av poliklinisk behandling gjennom LAR. Et vesentlig behov for mange av de som er i en rehabiliteringsfase etter et liv i rus, er behovet for skjerming fra et aktivt rusmiljø. Sentrum-venstrepartiene ber rådmannen ha et spesielt fokus på hvordan dette kan løses i framtiden, og ber om å få sak fra rådmannen som tar for seg behov og tilbud om skjermingsplasser til ettervern.

Redusert bemanning NAV

Sentrum-venstrepartiene forutsetter at kommunen, gjennom å redusere fra fire til to enheter, kan ta ut effektiviseringsgevinsten på administrasjon og ledelse, og den foreslåtte effektiviseringen ikke reduserer saksbehandlingskapasitet.

Tidstyver helse- og velferd

Sentrum-venstrepartiene er opptatt av at ansatte skal få bruke sin faglighet, og at rapportering forenkles der det er mulig, bl.a. gjennom mer bruk av digitale verktøy og samkjøring av systemer. Sentrum-venstrepartiene ønsker å gjennomføre et pilotprosjekt i helse- og velferdssektoren med mål om å fjerne unødvendig rapportering og forenkle der det er mulig. Rådmannen bes komme tilbake med forslag til prosjekt som tar for seg hvordan dette kan organiseres og gjennomføres. Det forutsettes at dette skjer i samarbeid og med involvering av ansatte, organisasjoner, ledelse og brukere.

Styrket samarbeid med ideelle aktører

Historisk sett har ideelle utført sentrale velferdsoppgaver i Trondheim, og sentrum-venstrepartiene vil samarbeide med ideelle organisasjoner om å utvikle et bedre tilbud til innbyggerne i Trondheim.

Vi vil styrke samarbeidet innenfor sosiale oppgaver som eksempelvis bedre etterbehandling innen rusomsorg, integreringsarbeid og økt tilgang av boliger for vanskeligstilte. Kommunen må ta på seg rollen som koordinator for ressursene som de ideelle organisasjonene representerer.

Rådmannen bes komme til bystyret med en sak innen sommeren 2016 som gjennomgår hvordan et slikt samarbeid kan utformes og utvikles.

Handlingsplan mot selvmord

Mellom 500 og 600 mennesker tar hvert år sitt eget liv. Bystyret vedtok Plan for selvmordsforebyggende arbeid i Trondheim kommune i 2008. Arbeidet ble evaluert i 2013. Bystyret ber rådmannen legge frem handlingsplanen til rullering i løpet av 2016.

Utsalgssted for produkter laget ved aktivitetstilbud og Stavne

Sentrum-venstrepartiene ønsker å synliggjøre arbeidet som gjøres på aktivitetstilbudene, og legge til rette for mer salg av produktene derfra, og ønsker å ha et sentralt utsalgssted i midtbyen. Salgsstedet kan også fungere som arbeidstrening. Sentrum-venstrepartiene ber rådmannen legge frem en sak som beskriver mulighetene for å etablere et utstillings- og salgssted for produkter laget av brukere på aktivitetstilbudene, Stavne og andre. Rådmannen bes ha en dialog med næringsforeningen rundt arbeidet og avklare mulighet for støtte til et slikt tilbud.

Tilbud til godt voksne psykisk utviklingshemmede

Å tilby gode dagtilbud og boforhold til personer med utviklingshemming er viktig, for sentrum-venstrepartiene er det å kunne tilpasse tilbudene til aldersgrupper en forutsetning for å kunne gi økt trivsel og mestring i hverdagen. Sentrum-venstrepartiene ber rådmannen komme tilbake med en sak som beskriver hvordan tilbudet til utviklingshemmede kan også tilpasses alder, både botilbudene og dagtilbudene.

Sammen mot fattigdom

Sentrum-venstrepartiene verdsetter brukermedvirkning fra alle som er i kontakt med, eller har behov for tjenester i Trondheim kommune, og mener denne medvirkningen gir oss bedre tjenester i retur. I fattigdomsplanen var et av de nye tiltakene å få i gang en brukermedvirkning på systemnivå, et lokalt samarbeidsforum. Sentrum-venstrepartiene

poengterer at dette arbeidet er viktig og ber rådmannen sørge for at arbeidet med lokalt samarbeidsforum igangsettes umiddelbart.

Høyere utdanning for flyktninger

HiST ønsker å tilby samlingsbasert ingeniøruddanning, etter samarbeidsmodell for Norsk Industri, for kvalifiserte flyktinger. Bystyret vedtar å stille lokaler til disposisjon på Kalvskinnet skole.

KULTUR, IDRETT OG FRILUFTSLIV

Trondheim har fått et rikt og mangfoldig kulturliv. Vi har utvidet kulturskoletilbudet, opplevd en gledelig vekst i antall festivaler og lagt til rette for en stor variasjon av kulturuttrykk fra tidligmusikk til popmusikk, moderne sirkus til klassisk teater. Vi har utvidet bibliotektilbudet til flere nye bydeler, og satser framover på å bygge opp et bredere ungdomsklubbtillbud.

Kulturopplevelser er viktig for vår identitet og deltakelse i kulturlivet, både som aktør og som publikum, har positive effekter på folkehelse. Sentrum-venstrepartiene viderefører derfor en bred satsing på et godt tilbud for alle, både de som står på scenen og publikum. Et godt kulturtilbud er også viktig fra et byutviklingsperspektiv – kultur skaper møteplasser og bidrar til å gjøre byen mer levende og inkluderende. Et eksempel er 'Fargespill' som er et samarbeid mellom kulturskolen og kammermusikkfestivalen. I 2016 øker sentrum-venstrepartiene støtten til dette slik at alle skoler med mottaksklasser blir inkludert. Vi opplever et tydelig ønske fra mange bedrifter i Trondheim om at byen trenger et aktivt og internasjonalt kulturliv for at byen skal være attraktiv i en situasjon hvor mange bedrifter konkurrerer internasjonalt om arbeidskraft.

Sentrum-venstrepartiene vil bidra til nye løft i 2016. I tillegg til at Kunsthallen vil åpne dørene, legger vi til rette for en permanent etablering av Litteraturhuset. Bevilgningene til Avant Garden og DansiT økes også slik at det legges til rette for å starte arbeidet med Rosendal som et nytt kraftsenter for scenekunst. For å ytterligere styrke det profesjonelle kunstfeltet etableres det en ordning med bykunstnerstipend i 2016.

Sentrum-venstrepartiene fortsetter arbeidet med å sikre gode idrettsanlegg, nærmiljøanlegg og tilrettelegging for friluftsliv som møter behovet for fysisk aktivitet og rekreasjon i en by med sterk befolkningsvekst. Vi vil legge til rette for en utvikling av anlegg og aktiviteter som skjer i nært samspill med organisasjonene både innenfor idrett, folkehelse og friluftsliv.

Sentrum-venstrepartiene styrker idrettslagene ytterligere med driftsstøtte og midler til utstyr slik at de skal stå enda bedre rustet til å ta imot flere aktive. Idretten kan også spille en viktig rolle for å møte bosatte flytninger på en positiv og inkluderende måte. Sentrum-venstrepartiene øker bevilgningene til Idrettsrådet slik at de kan koordinere denne viktige oppgaven.

Budsjett og økonomiplan legger til rette for investeringer både i nye, større anlegg og mange nærmiljøanlegg, som en videreføring av en langsiktig og målrettet politisk satsing. Det settes bl.a. av betydelige midler til opparbeidelse av Lade idrettspark, og videre utbedringer i Granåsen.

KULTUR OG KIRKE

Avant Garden **1.000.000,-**

Gjennom statsbudsjettforliket har Venstre og KrF sørget for at staten stiller med 2,5 millioner til Avant Garden. Det gjør at teateret er et skritt nærmere å realisere flyttingen til Rosendal. For å bidra til at prosjektet blir realisert, setter sentrum-venstrepartiene av en million kroner ekstra. Vi legger til grunn at fordelingen i tilskudd mellom stat og kommune/fylkeskommune skal ligge på 60/40.

Litteraturhus **300.000,-**

Sentrum-venstrepartiene vil komme i gang med litteraturhus i Trondheim. Det legges derfor inn oppstartsmidler for høsten 2016, med helårseffekt fra 2017.

DansiT **150.000,-**

DansiT er i en utviklingsfase hvor det er satt i gang et pilotsamarbeid med Dansens Hus rundt

turnevirksomhet, noe som har resultert i økt visningsaktivitet av dans i Trondheim og sikrede friske midler fra staten/Dansens Hus. DansiT har videre en intensjonsavtale med Avant Garden om samlokalisering ved Rosendal, og en økning i støtten vil kunne bidra til å realisere denne samlokaliseringen.

Fargespill

850.000,-

I en tid hvor Norge tar i mot et økende antall flyktninger blir rask og god integrering enda viktigere, og kulturutøvelse er ett av flere virkemidler. Kulturutøvelse gir muligheter til å få vist sine evner og ferdigheter, og kan slik bli en inngang til nettverk og selvtilit i et nytt land. Fargespill er i dag et slikt viktig integreringstiltak for barn og unge på to av mottaksskolene, men har i fire år vært finansiert over prosjektmidler. Sentrum-venstrepartiene vil nå gjøre dette til et permanent tilbud, gjeldende for alle mottaksskolene. Tilbudet fortsetter som samarbeid mellom Kulturskolen og Trondheim Kammermusikkfestival, og disse styrkes med hhv 0,650 mill og 0,200 mill, i alt 0,850 mill.

Kosmorama

150.000,-

Kosmorama filmfestival er inne i en god utvikling, og sentrum-venstrepartiene ønsker at den skal spille en større rolle overfor skoleelevene. Festivalen styrkes med 150 000,- slik at alle elever i ett klassetrinn gis tilbud om en filmvisning som er relevant for undervisningen. Samarbeidet med Den kulturelle skolesekken må forsterkes.

Økt støtte festivaler

200.000,-

Sentrum-venstrepartiene øker støtten til Pstereo med 50 000 i 2016 i anledning 10-årsjubilet. I tillegg økes støtten til Trondheim Calling med 50 000, og til mindre festivaler med 100 000.

Bykunstnerstipend

150.000,-

Sentrum-venstrepartiene vil gjeninnføre en stipendordning for bykunstner. Rådmannen bes legge fram en sak for formannskapet for avklaring av hvordan en slik ordning skal utformes, inkludert hvilke forpliktelser den bør legge på både kunstneren og kommunen. Det settes av en årlig ramme på 150.000 kroner.

VERBALE FØRINGER

Festivaler

Det har vært en betydelig økonomisk styrking av byens mange kulturfestivaler de siste årene, og dette har bidratt til at Trondheim har fått et mer spennende og mangfoldig kulturtilbud. Bystyret ber rådmannen legge fram en sak i god tid før budsjettbehandling for 2017 med en gjennomgang av festivaltilskuddene. Saken må belyse festivalenes formål,

profil og rolle lokalt/nasjonalt/internasjonalt, antall betalende besøkende, totalbudsjett, kommunens andel av den totale økonomien og hvordan den enkelte festivals utvikling har vært mht økonomi, kvalitet og besøk. Saken må også drøfte hvordan festivalfeltet kan sikres en positiv utvikling, og hvorvidt det kan være mulig og ønskelig å samle flere av festivalene til en kulturmåned etter mønster av Edinburgh Festival Fringe.

Tilskudd til trossamfunn

Sentrum-venstrepartiene fastholder sin målsetting om at bevilgningene til kirker, kirkegårder og andre trossamfunn kommer opp på landsgjennomsnittet blant storbyene. Trondheims historiske rolle som kirkelig tyngdepunkt og pilegrimsmål er fortsatt en viktig del av byens identitet. Aktive menigheter er viktige i bygging av gode lokalsamfunn og fellesskap for personlig utvikling. Det pågående arbeidet med økumenisk kontakt og dialog mellom religioner må styrkes.

Sentrum-venstrepartiene viser til at rådmannen mener bevilgningene til sektoren er på nivå med de øvrige storbyene, og ber rådmannen sikre at denne målsettingen nås også i budsjett for 2017.

Fritidsklubber

Bystyret ber om at ikke-kommunale godkjente fritidsklubber drevet av frivillige lag og organisasjoner blir en del av det totale fritidsklubbtilbudet i byen. Rådmannen bes innfase dette i budsjettet fra 2018.

Fortsatt fritak for husleie på Buranhus for AKKS

AKKS er en viktig bidragsyter for å sikre mangfold innenfor det rytmiske musikkfeltet i Trondheim, spesielt for jenter. AKKS gir også et kurstilbudet innenfor instrumentgrupper og samspill hvor det er lang ventetid på kulturskolen (trommer og gitar). Sentrum-venstrepartiene forutsetter at AKKS skal ha fritak for husleie på Buranhus også i 2016. Vi ber om at Rådmannen kommer tilbake med en sak som vurderer hvorvidt AKKS fra og med 2017 får et driftstilskudd og må betale husleie. Dette for å synliggjøre reelle kostnader, samtidig som det gir AKKS mer ansvar for egen økonomi og fremtidig utvikling.

Vitensenteret

Sentrum-venstrepartiene forutsetter at Vitensenteret skal ha fritak for husleie også i 2016. Vi ber om at Rådmannen kommer tilbake med en sak som vurderer hvorvidt Vitensenteret fra og med 2017 får økt driftstilskudd og må betale husleie. Dette for å synliggjøre reelle kostnader.

IDRETT OG FRILUFTSLIV

Utstyr til private anlegg - idrett

500.000,-

Sentrum-venstrepartiene opprettholder støtte til utstyr for private anlegg, og foreslår derfor en bevilgning på 0,5 millioner til dette for 2016.

Integreringsarbeid i idretten

500.000,-

Sentrum-venstrepartiene verdsetter det arbeidet som idretten har gjort igjennom aktivt å drive integreringsarbeid, spesielt mot nyankomne flyktninger. Bystyret øker bevilgningen til idrettsrådet med 500.000,- i 2016 som muliggjør økt aktivitet og økte midler fra andre til integreringsarbeid innen idrett.

Økte bevilgninger til aktivitet og anlegg eid av idretten

1,8 millioner

Sentrum-venstrepartiene øker støtten til aktivitet og anlegg eid av idrettslag med 1,8 millioner for å styrke lagenes mulighet til å drive barne- og ungdomsidrett, og til drift av egne anlegg. Rådmannen bes framlegge sak om fordeling sammen med en prinsippsak om driftstilskudd som bystyret har vedtatt 1.kvartal 2016.

Sikring av nok treningsareal ved ombygging av Trondheim Spektrum

I perioden der Trondheim Spektrum ombygges, og A-, C- og E-hallen er utilgjengelig for idrett, ber sentrum-venstrepartiene rådmannen sikre nok tilgjengelig treningsareal. Spesielt bør det sees på treningsarealene på Thora Storm og Gerhard Schøning. Arealene på Thora Storm som ikke er en full håndballhall kan passe godt for idretter som turn og cheerleading. Midlene som spares i driftsutgifter ved lavere husleie i perioden Spektrum ombygges skal gå til å leie ekstra treningsareal i den samme perioden

Nærmiljøanlegg

Nærmiljøanlegg er anlegg eller områder tilrettelagt for egenorganisert fysisk aktivitet, hovedsaklig med beliggenhet i tilknytning til bo- og/eller oppholdsområder. For nærmiljøanlegg kan det søkes om 50 % spillermidler av godkjent kostnad, inntil kr. 300 000. Sentrum-venstrepartiene mener at et større skateanlegg eller alpinbakker ikke skal finansieres over midler til nærmiljøanlegg, De skal finansieres over det ordinære idrettsbudsjettet, med nærmiljøanlegg skal vi kunne finansiere mindre anlegg som ballbinger, volleyballbaner og aktivitetsområder. Rådmannen bes orientere formannskapet om disponering av nærmiljømidlene hvert år.

Investeringer i idrett og friluftsliv

Bystyret viser til vedtak i Idrettsplanen punkt 10.3 om egen sak med utbyggingsplan for idrett høsten 2015. På bakgrunn av at denne ikke er framlagt ber bystyret rådmannen legge fram sak om dette første kvartal 2016. På denne bakgrunn avsettes ikke investeringsmidler på det enkelte prosjekt som ikke er vedtatt igangsatt, men avsettes i samlepot.

Granåsen

Sentrum-venstrepartiene vil korrigere pengebruken under budsjetteringen av investeringer i Granåsen. Beløpet som er avsatt under: Utvikling, mulighetsstudier, forprosjekt, prosjektering og prosjektledelse reduseres med 8,5 millioner til 8,0 millioner for bruk i 2016.

Bystyret avsetter en investeringsramme på omlag 600 millioner. Dette for å synliggjøre behov for investeringer. Det er en forutsetning at store deler av dette kan finansieres av private/ideelle aktører etter samarbeidsavtaler som kan utløse tilskudd, og eller leieavtale fra kommunen.

Tabell 15-1 Investeringer i idrett og friluftsliv i perioden 2016-19. Tall i millioner kroner

				2015	2016	2017	2018	2019
Vedtatt budsjett 2015-2018				70,9	43,9	58,4	51,8	
Forslag budsjett 2016-2019					70,9	176,4	254,3	248,4
Prosjekt/investering	Kostnads-overslag	Tidligere bevilget	Rest til bevilgning	Forslag til investering				
				2016	2017	2018	2019	
Turveier og turstier				0,9	0,9	0,9	0,9	
Badeplasser- infrastruktur				1,9	1,5	1,5	1,5	
Friluftsliv, gj.føring av sti- og løypeplan				2,0	2,0	2,0	2,0	
Nærmiljøanlegg				2,2	2,5	3,0	3,0	
Erverv av friområder				1,0	1,0	1,0	1,0	
Treningsapparater i friområder/parker				0,5	0,5	0,5		
Hammersborg, utfartsparkering og ny skiløype	3,0	2,0	1,0	1,0				
Lade idrettsanlegg, utendørs tennisbaner og diverse tiltak	14,3	4,3	10,0	5,0	5,0			
Lade idrettsanlegg, stor kunstgressflate	21,2	17,3	3,9	3,9				
Leangen hurtigløpsbane, helårsanlegg	55,0	46,9	8,1	8,1				
Leangen hurtigløpsbane, kjølekapasitet	4,0		4,0	4,0				
Leangen arena, vant	2,3		2,3	2,3				
Flatåsen idrettshall, rekkefølgekrav	10,0		10,0		5,0	5,0		
<i>Oppgradering av Granåsen:</i>								
a. Snøproduksjonsutstyr øvre del av ovaeren	0,5		0,5	0,5				
b. Utvikling, mulighetsstudier, forprosjekt, prosjektering og prosjektledelse	13	5,0	8,0	8,0				

c. Strømtilførsel Granåsen og tilpasninger kulturarrangement	3,0		3,0	3,0			
Avsatt til investeringer Granåsen	618,5		618,5	8,5	130,0	240	240
Til fordeling ny sak 1.kvartal	255,1	2,0	253,1	18,1	28,0	0,4	16,2
Sum økonomiplan	999,9	77,5	922,4	70,9	176,4	245,4	264,6

Lade idrettsanlegg – hall for tennis, bordtennis og kampsport

Sentrum-venstrepartiene ønsker å støtte hallen med investeringstilskudd og spillemidler. Det settes av samlet 14,9 millioner. Rådmannen bes framlegge en sak for formannskapet senest primo januar 2016 slik at investeringstilskuddet og forventet nivå på spillemidler for hallen kan avklares. Overskytende beløp kan omdisponeres av formannskapet til spillemidler.

Vedlikehold av idrettsanlegg

I henhold til vedtatt plan for idrett og friluftsliv skal generelt vedlikehold og drift av kommunale idrettsanlegg tas over Trondheim Eiendom sine budsjett, slik andre formålsbygg er. Sentrum-venstrepartiene ønsker at idrettsbygg og anlegg også skal inn i kommunens vedlikeholdsplaner for bygg, og mener dette vil redusere de akutte behovene for rehabilitering av idrettsanlegg. Bystyret ber rådmannen innarbeide dette i handlings- og økonomiplan fra 2017, og legge frem en sak med oversikt over vedlikeholdsbehov på idrettsbygg/anlegg.

BYUTVIKLING

Sentrum-venstrepartiene vil fortsette å legge til rette for en mer miljøvennlig byutvikling. Trondheim er en by i vekst, både gjennom befolkningsøkning og næringsutvikling. Den langsiktige fortettingsstrategien vil bli tydelig i den kommende planperioden.

Klimavennlig byutvikling vil ha et sterkt fokus i planperioden. Sentrum-venstrepartiene vil bedre den overordnede arealplanlegging i kommunen og tilrettelegge for en mer klimavennlig byutvikling. Trondheim har skiftet til grønn transport raskere enn noen annen storby. Bussene i Trondheim bruker nå biogass som drivstoff. Det er stadig flere som sykler, går eller tar buss. Miljøpakkens mål skal følges opp gjennom miljøvennlig transport og god samordning av areal- og transportplanlegging. Tilrettelegging for at flere skal gå eller sykle har høy prioritet. Det forhandles nå om bymiljøavtaler med staten, her har alle partiene som står bak miljøpakken store ambisjoner om innføring av Superbuss i Trondheim. Sentrum-venstrepartiene hilser også velkommen en 20 % senking av billettprisene på års- og månedskort på togene. Dette vil klart stimulere til økt bruk av tog i Trondheimsområdet.

Arbeidet med en grønn strek skal identifisere viktig matproduserende areal som skal sikres langsiktig vern.

I økonomiplanperioden bistår kommunen NTNU i etableringen av et framtidig samlet universitet, Jernbaneverket i arbeidet med nytt logistikknutepunkt og tospors jernbane og Statens vegvesens arbeid med E6 sør, Sluppen bru og tilhørende veganlegg. Viktige arbeidsområder i perioden vil være omformingen av Nyhavna til et allsidig byområde, byomformingsprosjektene på Tempe og starte arbeidet med flere miljøgater.

Belysning av Festningsområdet og Marinen

2 millioner

Sentrum-venstrepartiene vil oppgradere belysningen rundt Kristiansten festning, Småbergan og på Marinen. Attraktiviteten ved bruk av områdene vil øke både med hensyn på trygghet og helse. Det bevilges to millioner kroner i 2016.

Helhetlig strategi for klima og miljøvennlig bygg

Trondheim har over tid vært en pådriver for utviklingen av gode klima- og miljøløsninger i offentlige og private bygg. Sentrum-venstrepartiene ber rådmannen utarbeide en helhetlig strategi som samler initiativene og nye målsetninger for gode klima- og miljøtiltak i nye og gamle bygg. Satsingen på trebyen Trondheim bør ha en sentral plass i strategien. Hensikten med strategien er å nå kommunens mål for klima, miljø og helse, samt utvikle bygg med lengre levetid enn dagens normer og med en estetisk utforming som står seg over tid. Det er viktig at kommunen benytter seg av det gode fagmiljøet som er samlet i Trondheim til å drive fram de beste løsningene. Strategien skal inkludere energi- og ventilasjonsløsninger som bidrar til at enkeltbygg og/eller klynger av bygg produserer overskuddsenergi. En målsetting er at strategien skal bidra til å utvikle kunnskap i byggenæringa som også kommer byens innbyggere til gode, og som andre lokalsamfunn kan dra nytte av.

Stier og badeplasser

I Trondheim og omegn finner man mange flotte badeplasser, både ved saltvann og ferskvann. Badeplasser og turstier er populært for rekreasjon, skoleklasser, barnehager og turister. Trondheim har mange flotte friluftsområder med berg, skog, stier og plenområder. Det er viktig med godt tilrettelagte områder for opphold og bading, hvor det er grillplasser, bord og benker. Sentrum-venstrepartiene ser det som viktig at turveier, stier og badeplasser opprettholder en god standard.

Ladepunkt for elbil

Rådmannen bes utrede hvordan kommunen kan bistå borettslag for å få på plass ladeanlegg for elbiler.

Investeringer knyttet til Lov- og forskriftskrav

Sentrum-venstrepartiene ber rådmannen legge frem en sak for formannskapet med oversikt over de bygningsmessige tiltak som er knyttet til lov- og forskriftskrav. Hensikten er å gi en bedre innsikt i de utbedringene som til enhver tid gjøres i kommunens formålsbygg.

NÆRING

Trondheim har hatt stor vekst de siste årene, og skal vi fortsette å vokse – gjennom nye innbyggere, bedrifter og arbeidsplasser – må vi planlegge for framtida i samarbeid med våre nabokommuner. For å lykkes med en god utvikling av Trondheim kommune er vi avhengig av å tenke utviklingen av Trondheimsregionen som helhet.

Trondheim er Norges teknologihovedstad, og skal være et nasjonalt sentrum for innovasjon og gründervirksomhet. Trondheim har en unik tilgang til teknologisk kompetanse gjennom utdanningsmiljøene i byen.

Trondheim kommune må bli en attraktiv kommune for gründertalentene. Kommunen må bidra til at suksesshistorier fra Trondheim kommuniseres ut til den store verden. Disse historiene vil hjelpe oss å tiltrekke nye gründertalenter til byen, ikke bare fra andre deler av landet, men fra resten av verden.

Trondheim kommune kan være en viktig pilotkunde for mange gründere i Trondheim. Trondheim kommune kan igjennom egen virksomhet, og ved å etterspørre innovasjon og utvikling gjennom sine innkjøp og anskaffelser, være en viktig døråpner for mange grundere i Trondheim.

Matsentral

250.000,-

25% av all mat som produseres i Norge havner rett i søpla. Dette er en betydelig sløsing med store miljømessige og økonomiske følger. Flere frivillige aktører i Trondheim har gjort en stor innsats gjennom mange år for å utnytte og fordele mat som ellers ville blitt kastet. Sentrum-venstrepartiene ønsker å legge til rette for at denne innsatsen skal oppgraderes og utvides gjennom en matsentral. Rådmannen bes komme med en sak innen april 2016 som utreder hvordan denne best kan ivareta de ulike behovene og konseptene byens frivillige har for en slik sentral. Det settes av 200.000 til oppstart høsten 2016. Det settes av 50.000 til drift for andre halvår, som økes til 100.000 for helårsdrift framover.

Helhetlig matstrategi for Trondheim kommune

Hva vi spiser, hvordan maten er produsert, framstilt og utnyttet er av stor betydning for helse, klima og miljø. Sentrum-venstrepartiene ber derfor rådmannen utarbeide en helhetlig matstrategi som har som mål å bedre praksisen i kommunen, og øke kunnskapen til kommunens innbyggere innen alle disse kriteriene. Strategien skal også belyse hvordan kommunen kan bidra til å løfte fram lokale produsenter, samt bidraget inn til regionen forøvrig, med fokus på lokal, bærekraftig mat. Kommunen skal ha som mål å være en tilrettelegger når lokale produsenter ønsker å utvikle egen gårdsdrift og matproduksjon, dette skal også synliggjøres i strategien. Strategien skal ta for seg alle ledd i kjeden fra jord til jord, ta utgangspunkt i kortreiste og økologiske produkter, samt øke innkjøp av etisk sertifiserte produkter der lokale/norske alternativer ikke finnes. Arbeidet skal gjøres i samarbeid med aktuelle samarbeidspartnere innen alle ledd i matvarekjeden.

Produksjonslokaler for kreative krefter

Trondheim har et raskt voksende gründermiljø med bl.a. flere arbeidsfellesskap. Det er imidlertid mangel på egnede produksjonslokaler for bl.a. å lage større prototyper av produkter i utviklings- og kommersialiseringsfasen. Tilsvarende produksjonslokaler er også nødvendig for en del billedkunstnere. Sentrum-venstrepartiene ønsker å vurdere økt tilgang til produksjonslokaler for kreative krefter, inkludert både kunstnere og gründere, og ber rådmannen fremme en egen sak hvor behovet blir kartlagt og mulighetene for sambruk og samarbeid i produksjonslokaler blir synliggjort.

ORGANISASJON OG ADMINISTRASJON

Sentrum-venstrepartiene ser fram til at bystyret skal behandle kommunens arbeidsgiverpolitikk på nyåret 2016. I rådmannens budsjettforslag legges det stor vekt på sammenhengen mellom arbeidsgiverpolitikk, ledelse og styring. Dette er bra fordi kommunens omstillingsevne og mer effektiv drift er knyttet til kvaliteten på den ledelse og styring som skjer på ulike nivå i organisasjonen.

Sentrum-venstrepartiene har et mål om å få flere av våre ansatte over i heltidsstillinger. Flere på heltid fører til et bedre tjenestetilbud. Brukere av Trondheim kommunes tjenestetilbud vil få færre ansatte å forholde seg til. Det kan også bli enklere å rekruttere arbeidskraft innenfor noen tjenesteområder. Dessverre har ikke flere over på heltid ført til lavere sykefravær så langt.

Sentrum-venstrepartiene har store forventninger til et lavere sykefravær i fremtiden. Det er en utfordring for ledelsen å sette inn de riktige tiltakene som stimulerer til lavere sykefravær. Det er stor variasjon fra enhet til enhet med tanke på sykefravær. Her må de enhetene som har stort fravær være villig til å lære av de enhetene som har lavere fravær, og ikke minst de som har lyktes med å få ned fraværet med målrettede tiltak. Særlig langtidsfraværet er i dag alt for høyt blant ansatte i Trondheim kommune. Turnustilpasning og kompensasjon kan være tiltak som avtales som motiverende tiltak.

Administrasjonsutvalget må fortsatt få hyppig rapportering om utviklingen av sykefravær. Rapportene skal være kvartalsvis, og skal inneholde statistikk og analyse. Det nye datasystemet som nå er tatt i bruk har flere muligheter for differensiering av data, og her skal Administrasjonsutvalget følge opp med en bestilling på hvor detaljert disse kvartalsrapportene skal være. Rapportene på sykefravær skal også orienteres om i bystyrekomiteene innenfor fagområdene.

Neste medarbeiderundersøkelse i Trondheim kommune vil gjennomføres i januar 2016. Et av temaene i undersøkelsen er mobbing og trakassering på arbeidsplassen, og det søkes å få svar på omfanget av individer som mener seg mobbet eller trakassert på de ulike arbeidsplassene i kommunen. Dette er et viktig tema all den tid de helsemessige konsekvensene for dem dette gjelder er så store og negative. Sentrum-venstrepartiene vil studere resultatene av undersøkelsen meget nøye for eventuelt å vedta tiltak.

Flere lærlinger med behov for ekstra hjelp og støtte

500.000,-

Sentrum-venstrepartiene ønsker at flere elever skal få tilbud om læreplass i Trondheim kommune. En grunn til at enkelte elever får avslag er at de har behov for mer veiledning og støtte enn det er rom for innenfor et ordinært budsjett. Vi setter av 0,5 millioner til en pott som skal gå til ekstra oppfølging og veiledning av disse lærlingene.

INNDEKNING

Inndekning drift

Effekt av digitaliseringsarbeidet **5.000.000,-**

Det foregår en rekke digitaliseringsprosjekter i kommunen som sentrum-venstrepartiene forventer også skal gi en økonomisk besparelse når digitale løsninger erstatter manuelt arbeid. Vi ber rådmannen stille tydelige krav til at nye digitale løsninger skal bidra til at mer tid i organisasjonen benyttes til tjenesteproduksjon, og forventer en besparelse på fem millioner kroner. Det legges til grunn at effekten tas ut målrettet og ikke strykes flatt ut over i organisasjonen.

Innkjøpsbudsjettet **8.000.000,-**

Sentrum-venstrepartiene mener det, gjennom en bevisst innkjøpspolitikk, ligger et potensial for å redusere kostnadene og bedre fotavtrykket for klima og miljø. Det må hele tiden vurderes om reiseaktiviteten kan reduseres. Video- og telefonkonferanser bør benyttes der det er mulig, og reiser skal alltid foregå på billigst mulig måte, så fremt dette er formålstjenlig. Det skal være et nøkternt forhold til innkjøp av nytt utstyr, ved at gjenbruk og levetid på eksisterende utstyr vurderes. Mindre innkjøp bør samles opp for å redusere antall bestillinger og transaksjonskostnader. Sentrum-venstrepartiene legger til grunn at innsparinger gjøres målrettet og ikke strykes flatt utover i organisasjonen. Vi forventer at avtalelojaliteten følges opp.

Økt utbyttekrav kommunale AS **2.900.000,-**

Flere kommunale selskaper kan vise til gode økonomiske resultater de senere årene, noe som har bidratt til styrking av egenkapitalen/økt utbyttekapasitet. Det åpner for økt utbytte til eier innenfor forsvarlige økonomiske rammer, og sentrum-venstrepartiene foreslår at utbyttet fra kommunale AS oppjusteres med følgende:

TRV AS 2.000.000,-

Leütenhaven AS 400.000,-

Trondheim kino AS 500.000,-

På bakgrunn av den positive økonomiske situasjonen vi har sett over tid i flere kommunale selskaper, bes rådmannen komme tilbake til forslag på revidering av kommunens utbyttepolitikk i varslet sak om ny eierskapsmelding i tråd med dette.

Økt utbytte Trondheim parkering KF **4.000.000,-**

Det vises til varslet sak om parkeringstid på gateplan. Sentrum-venstrepartiene forventer at økt omløpshastighet på gateparkeringsplassene bidrar til noe økte parkeringsinntekter, som sammen med øvrig økt aktivitet i 2016 åpner for økt utbyttet fra Trondheim parkering KF. Forskriftsendring som er meldt fra 1.1.2017 åpner for ytterligere utbytte.

DIA **1.500.000,-**

Som en følge av budsjettet for 2016 vil antallet ansatte i kommunal tjenesteproduksjon øke. Sentrum-venstrepartiene forventer at dette vil ha en positiv effekt på antall personer som er tjenesteplassert i DIA.

Redusert buffer **5.000.000,-**

Bystyret har vedtatt klare føringer for å få flere over fra sosialhjelp og ut i arbeid. I rådmannens budsjettframlegg er sosialhjelpsbudsjettet styrket med 25 millioner kroner, samtidig som det argumenteres for at deler av bufferen settes av til en mulig ytterligere økning i antall sosialhjelpsmottakere. Sentrum-venstrepartiene forventer at bystyrets vedtak om ungdomsgaranti, med de midlene som settes av til dette i budsjettforslaget, medfører at bufferen kan reduseres noe.

Reduksjon utredninger **2.500.000,-**

Sentrum-venstrepartiene forutsetter at en større del av utredningsarbeidet gjøres av kommunens ansatte. Der dette ikke er mulig, tas en større del av kostnadene over den aktuelle enhetens budsjett.

Folkehelsemillionen **1.000.000,-**

Sentrum-venstrepartiene legger inn føringer på rådmannens avsatte midler til folkehelse.

Flyktningetilskudd **1.350.000,-**

Det statlige flyktningetilskuddet øker i takt med det økte antallet av flyktninger. Ramma er ikke fordelt på enheter eller aktiviteter i rådmannens budsjettforslag. Bystyret velger å øremerke en andel av det statlige flyktningetilskuddet til kultur- og idrettsaktiviteter for barn og unge, i alt 1,35 millioner.

Småskoletillegg **1.000.000,-**

Sentrum-venstrepartiene omdisponerer rådmannens foreslåtte økning i administrative ressurser til småskolene til mer undervisning i skolen.

Disponering av tilleggsbevilgning **13.500.000,-**

Rådmannen foreslår i et tilleggsnotat at 13,5 millioner, økende til 17,7 millioner i 2017, skal stå udisponert. Sentrum-venstrepartiene legger inn disponering av disse midlene.

Øremerkede midler statsbudsjettet **16.100.000,-**

I statsbudsjettforliket er det lagt inn en del øremerkede midler som ikke er fordelt på kommuner. Sentrum-venstrepartiene forventer at Trondheim minimum får en forholdsmessig andel av dette, anslått til 16,1 millioner i 2016 økende til 30,8 i 2017. Dette er fordelt på 11 millioner til økt lærertetthet, 600 000 til forsøk med gratis SFO, 3,5 millioner til styrket skolehelsetjeneste og 1 million til kommunalt barnevern. Sentrum-venstrepartiene ber rådmannen ha en aktiv holdning til å søke disse midlene.

Utleie 'Tillertomta' **700.000,-**

Sentrum-venstrepartiene forventer en årlig leieinntekt på 700 000 kroner i tre år for utleie av tomt regulert til idrettsformål på Tiller til massedeponi og lager av materiell i forbindelse med utbygging av E6 Jaktøyen – Sentervegen. Tomta skal brukes til idrettsformål når utleieperioden avsluttes.

Omdisponering skolehelsetjeneste **300.000,-**

Sentrum-venstrepartiene utsetter oppstart av skoleundersøkelse utført av fastlege til felles pasientjournal mellom spesialisthelsetjenesten og kommunehelsetjenesten er klart.

Endringer fra rådmannens reviderte innstilling

Inndekning drift	2016	2017
Reduksjon sentrale utredninger	2 500 000	2 500 000
Innkjøp	8 000 000	12 500 000
Digitalisering, effektiviseringskrav	5 000 000	7 000 000
Økt utbytte Trondheim parkering	4 000 000	8 000 000
Økt utbytte kommunale AS	2 900 000	2 900 000
Skoleledelse småskoler	1 000 000	1 000 000
Folkehelse	1 000 000	1 000 000
Utleie tomt Tiller	700 000	700 000
Redusert driftsbuffer	5 000 000	11 000 000
Integreringsmidler	1 350 000	1 350 000
Skolehelse/fastlegeundersøkelse	300 000	300 000
DIA	1 500 000	2 500 000
Disponering økt buffer - økt elavgift +2 000 000	13 500 000	17 700 000

- ikke statliggjøring kemnerfunksjon -5 500 000/-11 000 000			
- økt lærlingetilskudd -500 000			
- ikke gjenåpning Kalvskinnets skole -500 000/-1 200 000			
- endret kostnadsanslag private barnehager -4 000 000/-2 000 000			
- økt skatteanslag -5 000 000			
Økte midler til lærertetthet	11 000 000	25 000	*
Forsøksordning gratis SFO	600 000	1 300 000	*
Økt skolehelsetjeneste	3 500 000	3 500 000	*
Barnevern	1 000 000	1 000 000	*
Sum	62 850 000	99 250 000	

Utgifter	2016	2017	
Ekstra matematikktime	2 500 000	5 500 000	
Skolebibliotek	1 000 000	0	
Universitetsskolesamarbeid	500 000	1 200 000	
Forsøksordning gratis SFO	600 000	1 300 000	*
Økt lærertetthet	11 000 000	25 000	*
Mulig åpning Kalvskinnets skole	0	500 000	
Beslysning Festningen/Marinen	2 000 000	0	
Grønn barneby	100 000	100 000	
Styrking skolehelsetjeneste	2 300 000	2 300 000	
Styrking skolehelsetjeneste (statsbudsjettforlik)	3 500 000	3 500 000	*
Folkehelse	1 000 000	1 000 000	
Økt antall sykehjemsplasser	900 000	25 000	
Økt bemanning helse/velferd	10 000 000	20 000	
Livsgledetur	1 300 000	1 300 000	
Tillegg synsfaglig kompetanse	500 000	900 000	
Økt innsats ungdomsgaranti	2 500 000	2 400 000	
Barnevern	1 000 000	1 000 000	*
Tilleggsytelser sosialhjelp	1 000 000	1 000 000	
Kompasset	300 000	300 000	
Frivillighetspenger	100 000	100 000	
Koordinering av innsats mot nyankomne flyktninger/idrettsrådet	500 000	500 000	
Fargespill	850 000	850 000	
Matsentral	250 000	100 000	
Ladeanlegg + ekstra tippemidler	14 400 000	0	
Læringer	500 000	500 000	

Driftstøtte idrettsanlegg	1 800 000	1 850 000
Utstyr idrettslag	500 000	500 000
Kunstnerstipend (bykunstner)	150 000	150 000
Festivaler, økt støtte	200 000	200 000
Litteraturhus	300 000	800 000
Kosmorama/DKS	150 000	150 000
Avant Garden	1 000 000	1 100 000
DansiT	150 000	150 000
Sum	62 850 000	99 250 000

*) Anslag på Trondheims andel av statlige øremerkede midler (som inntekt og utgift)

Sentrum-venstrepartiene øker kravet til tomtsalg i 2018 og 2019 med til sammen 154 millioner kroner. Dette muliggjør bygging av nye skoler øst i byen og på Kolstad/Saupstad uten at det bykassefinansierte låneopptaket økes i planperioden.

**Endringer tabell 3-
18 Finansiering av
investeringer**

	2016	2017	2018	2019	Sum 2016- 2019	Diff ift rådmannen
Bruk av lån - bykassefinansiert	663	1115	955	1018	3751	
Bruk av lån - finansieres eksterne midler	819	471	590	536	2416	
Salg av anleggsmidler	431	173	170	161	935	154
Tilskudd	290	264	154	221	929	
Refusjoner	570	505	471	428	1974	
Overført fra driftsregnskap	85	85	86	88	344	
Sum finansiering	2858	2613	2426	2452	10349	154